
KÖNYVISMERTETÉS

**Emlékkönyv Dr. Dobos János születésének
80. évfordulója tiszteletére.**

Patrocinium, Budapest, 2015

Dobos János egykori rendőr ezredes emlékét a tiszteletteljes utókor – korábbi pályatársainak hála – többféle módon is őrzi. *Kis nyomozástan'* című munkájának átdolgozott változatával¹, és a Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete által 2010-ben alapított Dobos-díjjal. A Dobos-könyvvel egy újabb, a korábbiakhoz méltó, és méltón emlékező mementó jött létre. Nem ismertem, nem ismerhettem őt. Művei közül is csak egyet, a már említett *Kis nyomozástan't*. „Megismerkedésünk” egy emlékkönyvre hagyatkozik, amely a már említett Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete által támogatott Dobos János-emlékévben, a nyomozó születésének nyolcvanadik évfordulója tiszteletére, a Patrocinium gondozásában jelent meg.

A kötet a *Bevezetés* és a *Könyvajánló* után nagyobb tartalomrészek keretében vezeti végig az olvasót a bemutatni kívánt életúton. Először a rendhagyó pályaképből a példaértékű rendőri-szakmai pályafutás és szaktudás épp olyan élesen rajzolódik ki, mint a jellem: emberség, tartás, vállalás. Ez után Dobos János szakkikerei és tanulmányai következnek hol filozofikus, hol tisztán szakmai gondolatokkal, ma is érvényes megállapításokkal. A kötetben helyet kapnak mások tollából származó szakkikkek és tanulmányok is, idősebb, elsősorban nyomozástani kérdésekkel, majd a pályatársak tisztelgése, megemlékezései következnek. Az egyébként is olvasmányos kötetet kriminovellák, zsarusztorik és egyéb történetek is színesítik, ezek között négy Dobos-novellát, és további négy bűnügyi történetet talál az olvasó. Befejezés vagy utószó helyett, lezárásként egy személyre szóló internetes kérdőíves felmérés eredményét ismerhetjük meg, míg függeléként 1987-től áttekinthető Dobos János publikációinak sora, szakmai és magánéletébe pedig néhány fénykép enged bepillantást. Az emlékkönyv nem okoz csalódást. Az őt ismerők minden bizonnyal jóleső érzéssel forgatják. Akik pedig, hozzám hasonlóan, így szeretnék megismerni, e rendhagyó formában megtehetik.

Kovács Lajos nyugalmazott rendőr ezredes a következő gondolatok jegyében ajánlja figyelmünkbe a kötetet: „*Mindig érdekelt, és zavart, miért van*

¹ Dobos János: *Kis nyomozástan*. BM Kiadó, Budapest, 1988

² Dobos János – Kovács Gyula: *Kis nyomozástan*. Budapest, 2008

az, hogy a sorozatgyilkosok, a betörők, a dörzsölt csalók, a nagy kaliberű gazdasági bűnözők nevét – és természetesen az ügyeket is – sokkal inkább és mélyebben megjegyzi a közvélemény, tartósítja az emlékezetet, mint azokat, akik ezeknek a bűncselekményeknek a felderítésére, bizonyítására törekednek, vagyis a nyomozókét. A bűnügyi hírek szerelmesei, a borzongani vágyók számára szinte érdektelen, ki derítette ki az ismeretlen tettes személyét [...] Sokszor elméltünk, tünődünk erről dr. Dobos Jánossal, aki előbb elérhetetlen példaképeim egyike volt, majd tanárom, kollégám és főnököm is lett [...] Dr. Dobos János nem volt egy »átlagos« rendőr; bűnügyi szakember, főiskolai oktató és ember. Neki egy kis halhatatlanság egyértelműen kijár.”

Az emlékkönyv szerkesztője, Kovács Gyula nyugalmazott rendőr alezredes rendhagyó pályaképet rajzol Dobos Jánosról. Szakmai és tudományos munkásságának rövid összefoglalása mellett az embert is megidézi: „...eredeti stílusa miatt sokan kedvelték, a már említett szókimondásával azonban nem kevés ellességet szerzett magának (vagyunk így ezzel jó néhányan). Határtalan munkabírással rendelkezett: szinte a nap 24 órájában rendőr volt. Következetes vezetőnek ismerték, olyannak, aki nemcsak követelt, hanem segítőkész volt, és mindent megtett a munkavégzés optimális feltételeinek megteremtése érdekében. És még valami: igencsak markánsan képviselte az általa vezetett szervezeti egység, illetőleg beosztottjainak az érdekeit (ez sem tipikus manapság).”

A megidézett is „megszólal”, három szakkikkét olvashatjuk a második tartalmi egységben, ezek közül az *Ars Criminalistica* című írás eddig még soha nem jelent meg nyomtatásban. E „hítvallás” lényege annak az útnak, folyamatnak a feltárása, összefoglalása, amelynek során a rendőrből kriminalista lesz. „Tehát a kriminalista a kriminalisztika tudományának olyan gyakorlati és felelős alkalmazója, aki eközben az alkalmazott tudományt is fejleszti, gyarapítja. Alkalmazó és művelő egy személyben [...] a kriminalisták a kriminalisztika tudományának nemcsak felelős, de eredményes alkalmazói is kell, hogy legyenek [...] az összegzett tapasztalatoknak tehát olyan egyéni és kollektív eredményeken (divatos kifejezést használva: sikerélményeken) kell alapulniuk, amelyek megfelelő körökben az illető kriminalistát elismert szakemberré (nyomozóvá) teszik.” Tükröt tart mindenki elé, aki a rendőri hivatást gyakorolja. Úgy gondolom, a megfogalmazottak alapján ki-ki eldöntheti, hol tart a „kriminalistává válás” folyamatában, szakmai ismeretei, tapasztalatai szerint. Közvetlen stílusú írás, közérthető, mégis alapos szakmaisággal átszőtt műtörödek. További cikkei, amelyek korábban a *Belügyi Szemle*ben már megjelentek, ma is helytállóak, hasznosak. A *Modell a bűncselekmény-sorozatok felderítéséhez* című cikkében Dobos János az utazóbűnözők által elkövetett, sorozatba illeszthető

bűncselekmények felismerésének, felderítésének elméleti modelljét vázolja. Kiemeli az adatelemező, -értékelő munka jelentőségét, a tettes által a bűncselekmény elkövetésekor tanúsított magatartás egyes elemeit, azok jelentőségét a sorozatba illeszthetőség felismerése kapcsán. Harmadik írásában a szervezett bűnözésre vonatkozó ismereteket közöl *A bűnözés szervezettsége* címmel. Az 1985-ben közreadott cikk igyekszik reális képet alkotni a szervezett bűnözői, bűncselekményi körökről. A szervezettséget a bűnözés kísérőjelenségeként értelmezi, felhívja a figyelmet ez egyes elkövetői körök, csoportok (például fialtalkorúak, visszaesők) szervezettsége közötti érdemi különbségekre.

A szakcikk a következő részben folytatódna. Bűnügyi területről különböző, aktuális témákat dolgoznak fel: a betöréses lopás jellemzői, sértetti közrehatás értékelése a nemi élet szabadsága elleni bűncselekményeknél, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények problematikája, rablás tudomásra jutását követő azonnali intézkedések és forrnyomos felderítés, és a tanúvédelem hazai szabályozása. E rész külön érdekessége, hogy a szerzők egy kivétellel a Rendőrtiszti Főiskola (és jogutód intézménye, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara) volt oktatói és hallgatói közül kerültek ki. Abból az intézményből, ahol Dobos János maga is éveken át oktatott, szakmai tanszéket vezetett. *A betöréses lopás jellemzői* vizsgálatáról olvashatunk elsőként, alapul véve a Dobos-féle betöréses lopás fogalmát³. A szerző, *Horváth István* érdeme, hogy a fogalmat, annak elemeit boncolgatja, az egyes fogalmi elemek magyarázatát, a minősítési nehézségeket gyakorlati példákkal szemlélteti. A fogalom – kisebb változtatásokkal – ma is része a kriminálmetodikai oktatásnak. *A szőnyeg alá söpört sértetti közrehatás* című írásban a kötet szerkesztője ismerteti álláspontját a „sértetté válás” kapcsán. Véleményét a közelmúltban történő, jelentős sajtóérdeklődést is kiváltó bűnmegelőzési klipsorozat okán közli, felhívja a figyelmet a kriminológia, azon belül pedig a viktimológia (áldozattan) ismeretanyagára. Ezt követően *Kundrák Villő* cikke következik, *A kábítószer-kereskedelem és a pszichoaktív anyagokkal való visszaélés bűnüldözésének problematikája – részletek* címmel. Rövid büntetőjogi bevezetés után az illegális kereskedelem útvonalait, a fogyasztási trendeket ismerteti. Végezetül a nemzetközi bűnügyi együttműködésben részt vevő szerveket, szervezeteket is felsorolja. *Molnár Mihály* tanulmánya a rablás nyomozása témakörében született, *A rablás tudomásra jutását követő elsődleges intézkedések és a forrnyomos felderítés* címmel. A tudomásra jutási módok, a rendelkezésre álló információ mennyisége és az elsődleges intézkedések (sikeres) végrehajtása

³ Dobos János: A betöréses lopások. Bűnügyi tanulmány. BM Kiadó, Budapest, 1987

közötti összefüggések vázolója után a szerző a forrányomos felderítés végrehajtását egy megtörtént bűnügy alapján mutatja be. A szerkesztőnek azzal a megjegyzésével, miszerint jelenleg nincs hatályban olyan szervezetszabályzó eszköz (ORFK-utasítás), amely taxatív felsorolást adna a „szemleköteles” és „forrányom-köteles” bűncselekményekről, és ezt csak szűk körben helyettesítik az egyes ORFK-utasítások, sajnálatos módon egyet kell értenem. Az utolsó szakcikk Sipos Nóra írása. *A tanúvédelem magyarországi szabályozása* című tanulmány először röviden összefoglalja a hazai jogi háttér fejlődését, felhívva a figyelmet arra, hogy az 1990-es évek közepéig a tanú a büntetőeljárásban semmilyen védelemben nem részesült. Elhelyezi a tanúvédelem intézményét a jogrendszerben, az eljárás- és anyagi jogi eszközöket (tényállásokat) is bemutatva. A magyar tanúvédelmi programról mint a védelmi rendszer „ultima ratiójá”-ról szóló részletes ismertető is olvasható a cikkben.

A kötet negyedik tartalmi egységében a pályatársak tisztelgéseit, megemlékezéseit kaptak helyet. A Dobos Jánost övező tisztelet, baráti szeretet, elismerés sugárzik ezekről az oldalakról (is). *Bárdy Tibor* sorait olvasva (*Egy igaz barát emlékére*) tovább erősödik a Dobos Jánosról kialakult kép: nagyszerű barát, kolléga, elismert szakember. Kovács Lajos *Nyomot hagyni (Részlet egy meg nem írt könyvből)* című írása pedig munka közben láttatja Dobost, a taxisblokádnapján, eligazítást tartva. Tanulságos pillanatkép.

Az utolsó tartalmi egységben rövid bűnügyi történetek, novellák, „zsarusztorik” találhatók, színesítve, kiegészítve az emlékkönyvet. A Befejezés vagy Utószó egy érdekes ötlet/kísérlet alapján született. Szerzője, Kovács Gyula elkeserítőnek tartja az általa végzett internetes felmérés eredményét Dobos János 2015-ös (köz)ismertségére vonatkozóan, hiszen a megkérdezettek negyötöde nem tudta helyesen megválaszolni a feltett kérdést: Ki volt dr. Dobos János?⁴ Meggyőződésem szerint akkor lenne okunk az elkeseredésre, ha mindez egy szakmai fórumon történő felmérés eredménye lett volna! Az igazsághoz – az eredmény értékeléséhez – hozzátartozik, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Kriminálisztikai Intézet krimináltaktikai-metodikai tanszéke jelenleg is ajánlott irodalomként, illetve több kriminálmetodikai témánál szakmai hivatkozásként használja a *Kis nyomozástant*.

Dobos János emberségéhez, szellemiségéhez, kriminalista voltához méltó emlékkönyv született. Kriminalistává válásunk útján bátran vehetjük alapul.

Készítette: Farkasné dr. Halász Henrietta

⁴ <http://www.hoxa.hu/?p1=szavazas&p2=36032>

